

RAZDOMICA

Pošilja slovenskim vojakom

IVAN UČENIKOV

„Jugoslovenski Glasnik“ KAIRO

Midan Ibrahim Pasha št. 42-III

SREDNJI VZHOD

Št. 7

15. NOVEMBRA 1941.

KO BODO ZAVEZNIKI PRIČELI Z OFENZIVO...

Doslej so bile zavezniške sile stalno obsojene na obrambno bojevanje z izjemo pohodov v Libiji in Abesiniji. Nemčija in Italija sta bili ob vstopu v sedanjo vojno oboroženi do zob. Hitler je imel pod orožjem 4 milijone mož, na deset tisoče letal in ducat oklopnih divizij. S polno puško streljati ni težko, pravijo naši kmetje in ta prislovica drži kot zabiti žebelj, v današnjem modernem bojevanju. "Z desetimi oklopnimi divizijami je mogoče premagati vso Evropo", je izjavil nemški general Keitel, po zavzetju Poljske. To je gotovo mogoče, če nasprotnik nima potrebnega obrambnega orožja. In danes vemo, da so bile vse evropske države, ki ležijo pod pruskim škornjem, komaj oborožene za vojno iz leta 1914.

Hitler je imel kot napadalec vse prednosti bliskovite vojne v svojih rokah. Sam je odločil kdaj in kje bo napadel. Obrambna sredstva za 1000 km dolgo fronto pa se ne dajo ustvariti preko noči. Motorizacija je bila celo v industrijskih državah, kakor n.pr. v Franciji naravnost lahkomišelnost neizodostna. Hitler je porabil za vojne priprave do septembra 1939 polnih 90 milijard nemških mark, t.j. več kakor pa so potrosile posamezne velesile v dvajsetih povojnih letih.

Hitlerjev načrt za razbojniški napad na Evropo je bil načrt bandit-roparja. Najprej je napadel Češkoslovaško, ker je vedel, da je njena armada razmeroma še najbolje oborožena v Srednji Evropi in da ležijo na češkem ozemlju največje tovarne orožja. Napadel jo je na način, da mu je vsa ogromni vojni material padel v roke skoro nedotaknjen in v najboljšem stanju.

Tako je bil pripravljen napad na Poljsko. Tu sicer plen ni bil tako izdaten, ali se je dokopal važnih industrijskih področji, kjer je brezobzirno izropal vse, kar mu je pozneje služilo za napad na Dansko in Norveško. Ko je tudi v teh pokrajinah pokradel vse, je udaril na Belgijo in Francijo. S pomočjo preizkušenih metod plačanih izdajalcev je zanesel v francosko armado, ki je bila razmeroma še najbolje oborožena, popolno razsulo in s pomočjo laži in sleparstev prisilil Francijo h kapitulaciji. Tu je bil Hitlerjev rop naravnost veličastven. Vojnega materiala za večmilijonsko armado je bilo v izobilici. Francosko pokvarjeno samoljubje in pohlep po bogastvu sta zazibali Francoze s pomočjo tiska, ki ga je plačeval Hitler, v brezdolje in popolno otopelost. Francija ni našla več svojega tigra iz prve svetovne vojne. Njeni voditelji so bili slabiči, drugi pa navadni zločinski plačanci Hitlerja. Če bi Franciji vladal mož na mestu ne bi položila orožja, pač pa bi se umaknile njene armade v Španijo ali celo v Afriko, ali vojna bi se za Francoze nadaljevala.

Na Angleškem je Hitlerjevo letalstvo doživelo prvi polom. Za napad na britanska otočja Hitler ni imel korajže, zato je počakal, da udari na Balkan. Tudi tu je imel svoje zaveznike in plačance. V sredi pakiranja je napadel Jugoslavijo in Grčijo. Tudi tu je pokradel vse kar je bilo premakljivega in nato se je lotil Rusije.

Kadar govorimo o zavezniškem napadu na Germane in imamo pred očmi v prvi vrsti britanske imperijalne sile, potem nam strategiji kaj radi pokažejo staro, klasično smer - na Berlin, preko Francije in Nizozemske. Pri vojaškem proučevanju te smeri se nam pokaže vse polno vprašanj. Predvsem, kako naj se Angleži polastijo francoskih luk, ki jih drže v svojih rokah germanski nacisti. Še predno bi prišlo na francoski obali do izkrcavanja zavezniških čet, bi bilo seveda potrebno, da angleško letalstvo očisti francosko obalno ozračje od nemških letalskih sil. Šele potem bi se lahko izvedlo izkrcavanje pod zaščito topov angleške vojne mornarice. Ko bi bila enkrat zavarovana določena obalna točka, bi se usidrale na kopno oklopne divizije, ki bi si krčile pot ob obali in tu-

di v globino. Najvažnejše luke zavezniškega udara bi bile: Brest, Cherbourg, Le Havre, Calais, Dunkerque, Ostende; Hamburg in Emden na nemški obali itd. Istočasni napad iz Kanala in s Severnega morja, bi zavezniškim divizijam omogočil, da napadejo in potolčejo sovražnika na njegovem lastnem ozemlju.

Ta udarni načrt ima svoje prednosti, pa tudi nevšečnosti. Če vzamemo za podlago izkrcavanje na francoski, belgijski ali nizozemski obali, potem nastaja vprašanje, koliko časa bi potrebovale zavezniške divizije, da se vgnezdijo na francoski obali in kako močne bi morale biti, da bi potolkle en in pol milijona Nemcev, ki držijo v rokah francosko obalo. V Belgiji stoji pol milijonska nemška armada. Koliko zavezniških čet je treba izkrcati na belgijski obali, da se ti Nemci poženo v beg. V zasedeni Nizozemski imajo Nemci par sto tisoč mož, tudi tu bi bila potrebna močna zavezniška armada. Ta vprašanja, s katerimi se gotovo zelo premišljeno bavi zavezniško vrhovno vodstvo, zahtevajo točne odgovore, predno se podvzame kakršnakoli pobuda. Važno pa je pri tem dejstvo, da bi bil Hitler pri takem poteku vojnih dogodkov primoran boriti se na dveh frontah, česar se je tako zelo bal. Hitler mora danes varovati ogromno fronto, ki poteka od švedske meje na severu Norveške pa vse do španske meje. Cestne, železniške in pomorske zveze z Nemčijo v tem prostranem svetu so tako različne in podvržene tolikim neprilikam da bi bilo Hitlerju danes skoro nemogoče postaviti v bran proti udarni zavezniški armadi na zahodu dovolj učinkovitih sil ne da bi pri tem moral tvegati občutno oslabitev ruske fronte. Zavezniki bi bili sedaj v tistem srečnem položaju, da sami odločajo, kje, kdaj in kako bodo napadli sovražnika. Na vsej tej velikanski črti, ki meri na tisoče kilometrov bi morala nekje pruska armada pokazati svoje šibkosti.

Poskušajmo si predočiti izvedbo tega načrta. Lepega zimskega jutra bi zvedelo nemško vrhovno vojaško poveljstvo, da so se Angleži izkrcali nekje na francoski obali. Nemci bi brez dvoma takoj poslali nemški obrambi pojačanja, ki pa ne bi mogla biti posebno številčna zaradi velikega števila ogroženih postojank, ki bi klicale na pomoč. Recimo, da bi se kljub temu Nemcem posrečilo prisiliti Angleže na umik in zopetno vkrcanje. Nekaj dni po tem bi se angleški poskus ponovil, pa če. treba tudi še večkrat v naslednjih tednih. Na ta način bi bil nemški generalni štab primoran, da stalno izdeluje nove načrte obrambe, in ne prestando premikanje čet iz ene ogrožene točke na drugo, bi dovedlo Nemce do razsula. Če bi se končno posrečilo Angležem, da se istočasno izkrcajo na različnih mestih s primernim številom oklopnih edinic, bi oni sami lahko sedaj ponovili Hitlerjev načrt obkoljevanja od junija meseca 1.1940. Zavezniške čete, izkrcane v Franciji, Belgiji in na Nizozemskem bi se nekje združile in obkolile ter uničile vso zahodno nemško vojsko.

Vojaški krogi imajo še drugi načrt, kako skočiti Nemcem v bok. Smer pohoda ima svoje izhodišče v Italiji. Danes je ta pot mogoče še nekoliko težavna. Če pa se bodo ponovile akcije Taranta, Matapana in Sicilijanskega kanala, ki so Italiji pogoltnile visok odstotek njene vojne mornarice, bo stvar v mnogem enostavnejša. Ko bo enkrat italijanska vojna mornarica na dnu Sredozemskega morja in ta čas niti ni več tako daleč, ne bo mogla nobena sila več ovirati zavezniškega udara na Apeninski polotok. Od tu prodreti do Brennerja, prečkati Avstrijo in se vrniti globoko v nemški rajh, ne bo več posebno nevarna zadeva. Dobro pripravljene in izvrstno opremljene zavezniške divizije bi na tej poti lahko doživele svojo končno zmago.

Možen pa je tudi še tretji načrt. Po svoji stari navadi bo mogoče Hitler nekega dne napadel Turčijo in s tem odprl novo fronto. General Wavell bi v tem slučaju napadel Nemčijo z Balkana. Preko Bolgarske in Grčije bi zavezniške divizije prodrle v Jugoslavijo in nadaljevale svoj pohod čez Avstrijo in Madjarsko v srce pruskih razbojnikov.

To so načrti za tisti pomladni dan, ko bodo zavezniki pričeli z ofenzivo. Danes se nam ti načrti zdijo mogoče še nedosegljivi, ali v vojnem času so iznenadenja na dnevnem redu. Ena stvar je gotova. Prvič, da je Rusija dokazala, da se Hitlerja more premagati s potrebno pripravo in enakim orožjem in drugič, da se ga more premagati tako na kopnem kakor tudi v zraku. Kadar bodo zavezniki razpolagali s številom 50.000 bombnikov, borbenih letal in lovcev, takrat bo mogoče zavezniško zračno ofenzivo pojačati tako, da bo nad Nemčijo po dnevi in po noči na tisoč in tisoč letal trosilo smrt, grozo in strah - po nemškem receptu. Nemški živci so šibkejši od zavezniških, zato je tudi zelo verjetno, da bi pri takih množestvenih napadih nemški nacizem poklenil še predno bi en sam zavezniški vojak prestopil nemško zemljo.

KAJ JE NOVEGA V DOMOVINI?

Že večkrat smo na tem mestu povedali, da Mussolinijeva slava kopni kot spomladanski sneg. Tudi Hitlerju že preseda Mussolinijevo obotavljanje, da pošlje v Rusijo "sveže laške divizije", ki jih je obljubil.. Mussolini je namreč napravil čisto po laško. Vse je obljubil in ko je bilo treba obljube tudi izpolniti, je hitel pripovedovati sto in sto vzrokov, zakaj je stvar v zastoju. Pri tem pa rimski diktatorček ni zamudil zamolčati svojega strahu pred ljudskimi množicami, ki zahtevajo mir, ne pa novih žrtev neizprosne ruske zime. Križ je pa tudi v tem, da tistih, ki bi se jih rad znebil, ne more poslati v Rusijo, kjer bi najbrže ponovili "demoghelo" iz prve svetovne vojne. Tako bi bil revež zopet bogatejši za novo blamažo. Tistih maloštevilnih plačancev, ki zaradi ljubih lir še držijo preljudskano fašistovsko zastavo po konci, pa zopet ne kaže pošiljati izven ljube patrije, ker kdo naj mu potem še varuje glavo, če se kaj skuha. Ja, ja, to so presnete skrbi, zato ni čuda, če je neki južnoameriški diplomat, ki je nedavno obiskal Mussolinčka, izjavil, da je revež izgubil še tistih pet las, ki mu jih je ostalo po albanski blamaži. Ampak Hitler je mož "bliskovitih dejanj", zato mu dučejevo tincanje ni bilo všeč in kar čez noč je prišlo iz Berlina povedlje, da je Hitler postavil svojega "prijatelja" na suho. Zamenjal ga je Farinacci. Tako ima sedaj srečna Italija kar dva diktatorja. Eden diktira v palači Chigi med štirimi stenami, kjer ga varno čuvajo gestapovci, drugi pa z germanskimi manirami kroti ostalo laško ljudstvo.

Na gospodarskem polju vlada v Italiji pravi cirkus. Nadzor nad cenami je samo krinka, s katero hoče fašizem slepiti italijanski narod. Da bi organizirali pravično razdelitev razpoložljivih dobrin, so fašisti preizkusili najrazličnejše recepte svojih berlinskih gospodov, ali brez uspeha. Verižniki žanjejo po Italiji bogato žetev. In to ne samo pri malih odjemalcih, ki plačujejo ogromne zneske za malovredno blago, pač pa zavzema prepovedana trgovina orjaške razsežnosti tudi med industrijskimi potrebščinami. Tako je morala "Stampa" priobčiti zanimiv razgovor urednika lista z znanim italijanskim veleindustrijcem, ki je na vprašanje, kako bi se moglo dvigniti industrijsko zmogljivost, če bi angleška blokada trajala še nadalje, odgovoril tako-le: Za Solvay sodo, pri kateri znaša uradna cena 60 lir, moram plačati 280 lir, če jo hočem dobiti. Za terpentin (uradna cena 7.05 lir za kg) plačam 23 lir, za glicerin (uradna cena 13 lir) plačam 76 lir, za ricinovo olje (uradna cena 18.50 lir za kg) plačam 52 lir, za kopal (uradna cena 27 lir za kg) plačam 178 lir, za bencol (uradna cena 3,60) plačam 9 lir itd.

Pošiljanje italijanskih delavcev v Nemčijo se nadaljuje z nezmanjšano razsežnostjo. Sedaj prihajajo iz Nemčije poročila, ki kažejo, da nemški vojni kapitalizem postavlja italijanske delavce v taka središča vojne industrije, ki so najbolj izpostavljena udarcem angleškega letalstva. Pritožujejo se, da je bilo že nekaj desetlin laških delavcev ubitih pri bombardiranju nekih tvornic v Kölnu in Essenu. Laški delavci se tudi živahno pritožujejo nad nemško prehrano in nezadostno preskrbo. Tedensko zaslužijo po 13 do 27 mark, kar jim komaj zadostuje za najnujnejše potrebe. Za nadure in nedeljsko delo ne prejemajo italijanski delavci nobenih doklad. Določene vrste živil so italijanskim delavcem nepristopne, posebno to velja za maslo, testenine in jajca. Zdravstvene prilike so v Nemčiji - tako pripovedujejo delavci, ki so se vrnili iz Nemčije - mnogo slabše kakor pa v Italiji. Oboleli delavec mora dokazati temperaturo najmanj 39 stopinj, da ga zdravnik proglasi za bolnega in za delo nesposobnega. Vračajoči se delavci so vsi več ali manj "zastrupljeni" s komunističnimi nauki, kar je dokaz, da se je komunizem med nemškim delavstvom že zelo razširil in okrepil.

Pojačana angleška ofenziva na južnoitalijanska mesta vzbuja med prebivalstvom strah in paniko. Napad na Brindisi je bil eden največjih, kar jih je doživela Italija. Mussolini je poslal generalnega tajnika fašistovske stranke, da ljudi nekoliko potolaži. Kljub temu, da so tudi za to priliko, kakor je to v fašistovski državi že običaj, navlekli v Brindisi polne vlake fašistovskih plačancev, ki naj bi vlili prebivalstvu nekoliko poguma, so ljudje sprejeli dučejevega poslanca z velikimi demonstracijami. Posebno glasne in srborite so bile ženske, ki so navale na črne uniformirance in jih pošteno naklestile. Zelo glasni so bili vzkliki proti fašizmu in Nemcem. Sam fašistovski tisk priznava, da so ljudje precej nervozni in da je škoda ogromna. Sedanje britansko zračno ofenzivo na Italijo si tolmačijo rimski vojaški krogi kot pričetek velikih zavezniških operacij, ki so usmerjene proti Italiji.

Strah pred angleškim udarom na Južno Italijo se je po zadnjih letalskih napadih samo še povečal. Dela za obrambo laške obali se nadaljujejo z vso naglico. Ta dela opravljajo po večini vpoklicanci, ki pravijo, da primanjkuje cementa, čeravno so v Jugoslaviji Lah izpraznili vse zaloge in so splitske tvornice polno zaposlene. Trgovska mornarica je ostala že skoro brez plovnih edinic. Po Jadranu in tudi po Sredozemskem morju plovejo jadrnice. Prav posebno občutno pa je pomanjkanje ladji-cistern za prevažanje nafte. Pravijo, da je Italija do sedaj izgubila tri četrtine teh ladji.

Veliko smeha je povzročilo čenčanje lista "Il Regime Fascista", ki je v eni svojih zadnjih številk presenetil svet z novim odkritjem, češ, da na Sredozemskem morju ukazuje in vlada samo fašistovska Italija. Proti tej drzni in lažnjivi trditvi se je oglasil turški poluraadni list "Yeni Sabah", ki je na precej otipljiv način povedal Lahom, da priznava prav rad laško prevlado po dnu Sredozemskega morja, ne more pa priznavati laške nadoblasti na površinah tega morja, kjer se nemoteno spreha zavezniško brodovje in kjer se vsakih 12 ur potopi po ena laška ladja. Nad tem resničnim in odkritosrčnim odgovorom se je ves fašistovski tisk strašno razburil in napovedal Turkom dan maščevanja.

Ko so pred izbruhom sovražnosti zvišali laškim vojakom na fronti dnevno plačo na 5 lir, je fašistovski tisk prikazal to dejanje kot višek Mussolinijevih naporov za čim boljše preskrbo italijanskega vojaka. Zelo glasno so vpili fašistovski listi takrat, da si bo od sedaj dalje italijanski vojak prihranil celo promoženje za čas, ko bo slekel vojaško suknjo. No od teh napovedanih "milijonarjev" ni bilo ne duha ne sluha, ker so vojaki kljub petim liram dobesedno stradali, zaradi nezadostne in slabe prehrane, ki jo je nudila vojaška kuhinja. Sedaj so vojakom znižali plačo na eno liro - laški tisk pa trdovratno molči.

DELO NOČNIH LOVCEV PRI NAS

Šele takrat, ko bo vojna zaključena, bo tudi širša javnost zvedela nekaj več o junakih zraka - nočnih lovcih. Za sedaj pa ostajajo njihovi junaški podvigi več ali manj prikriti javnosti in s tem tudi sovražnikovemu ušesu.

Nočni lovci so angleška iznajdba. Ko so Nemci pričeli z vsemi silami in s prusko surovostjo rušiti angleška mesta po noči, so bili odločujoči krogi na Angleškem v velikih skrbeh, kako naj najdejo sredstva, s katerimi bi preprečili ali vsaj onemogočili germansko ponočno divjanstvo. Trajalo je nekaj časa, da so angleški inženjerji dogradili posebno letalo, ki je bilo prav posebno uporabno za nočne polete. Tudi šolanje pilotov je zahtevalo nekaj časa. Že prvi poskusi so pokazali, da je nočni lovec tisto zdravilo za pruske bandite, ki jih odvaja počasi od njihovih nočnih obiskov nad angleškim ozračjem. Nemški ponočnjaki so postali vse bolj redki in danes jih skoro več ni.

Izkušnje na Angleškem so dovedle do uporabe novih nočnih stražarjev tudi na Srednjem vzhodu. S to novo letalsko panogo se sedaj ukvarjajo tudi naši letalci.

Nočni lovci se pojavijo takrat, ko jih najmanj pričakujejo. Večinoma pa zvedo sovražni letalci za njihovo prisotnost šele v trenutku, ko zaropčejo njihove strojnice in ko se sovražno letalo zruši v plamen. Nočni lovci "lovijo" večinoma po mesečini, ker so takrat obiski sovražnih bombnikov najverjetnejši. Nočni lovci so pravi ponočnjaki. Povelja dobijo tik pred večerjo. Po večerji skupno razpravljajo o podrobnostih nalog, ki jih imajo izvršiti.

Pripravljeni do najmanjše podrobnosti čakajo, da se oglasi telefonski poziv, ko se imajo javiti operativnemu častniku. Po danem pozivu se prične razvijati dogodka z bliskovito hitrostjo. V manj ko eni minuti že sedijo v svojih letalih. Podrobna povelja dobivajo po radiju in v večini slučajev lovci kaj hitro najdejo sovražna letala.

Nočni lovci po dnevi ne poznajo delovnega urnika. Ustanejo lahko kadar se jim zljubi. Za njih so jedila in tudi pijača vedno na razpolago. Razumljivo je, da so letala nočnih letalcev pod stalnim nadzorstvom mehanikov in strokovnjakov.

Vzleti in pristajanja nočnih lovcev so najtežja naloga pilotov. Letališče mora biti stalno v snopu žarometov. Najtežje za pilota je merjenje oddaljenosti, ker je zelo težko priučiti oko na umetno svetlobo, ki daje oceni čisto drugačne sklepe kakor pa dnevna svetloba. Zato porabijo piloti veliko časa zato, da se privadijo merjenja pri nočni, umetni razsvetljavi.

ZANIMIVA VPRAŠANJA IN ZANIMIVI ODGOVORI

Arabski list "AL-ITNEIN", ki izhaja v Kairu je priobčil zelo zanimiva vprašanja in odgovore, ki jih je njegov urednik postavil 120 članom diplomatskega zbora v Kairu in 30 političnim osebnostim. Vprašanja in odgovore je pod osebni nadzor prevzel profesorski zbor Ameriškega vseučilišča v Kairu s sodelovanjem ameriškega dijaštva, ki študira politične znanosti na tej univerzi.

1.vprašanje: KDAJ BO KONEC VOJNE?

L.1941 je odgovorilo 12 oseb; v petih letih je odgovorilo 18 oseb;
 " 1942 " " 56 " " desetih " " " 16 "
 " 1943 " " 48 " " " " " "

2.vprašanje: KAM BO HITLER OBRNIL SVOJ NASLEDNJI BLISKOVITI POHOD?

"Na angleška otočja" je odgovorilo 62 oseb; "Na Turčijo".....28 oseb;
 "Na Srednji vzhod" " " 40 " "Na Indijo"20 "

3.vprašanje: ALI BO VOJNA KONČALA S POBOTANJEM ALI S POPOLNO ZMAGO?

"S pobotanjem" je odgovorilo 65 oseb; "S popolno zmago"85 oseb;

4.vprašanje: ALI BO V L.1942 STOPILA AMERIKA V VOJNO?

"DA" je odgovorilo 117 oseb; "NE" je odgovorilo 33 oseb.

5.vprašanje: ALI BO JAPONSKA STOPILA V VOJNO?

"DA" je odgovorilo 123 oseb; "NE" je odgovorilo 27 oseb.

6.vprašanje: ALI OSTANE EGIPT BOJIŠČE?

"DA" je odgovorilo 124 oseb; "NE" je odgovorilo 26 oseb.

7.vprašanje: ALI BO NEMCIJA PONUDILA POBOTANJE PRED KONCEM VOJNE?

"DA" je odgovorilo 137 oseb; "NE" je odgovorilo 13 oseb.

8.vprašanje: ALI BO RUSIJA POLOŽILA OROŽJE PRED KONCEM VOJNE?

"NE" je odgovorilo 122 oseb; "DA" 21 oseb; 7 oseb ni dalo odgovora.

9.vprašanje: ALI BO FAŠIZEM PROPADEL PRED KONCEM VOJNE?

"DA" je odgovorilo 65 oseb; "NE" je odgovorilo 22 oseb; Mussolini bo zletel, fašizem ostane, je odgovorilo 44; 19 oseb ni odgovorilo.

NA CRNI PRIMORSKI RAPALLSKI DAN - 12.NOV.1941 JE GOVORIL NA LONDONSKEM
 RADIJU NAŠ PREDSEDNIK DR.ČOK, DEJAL JE: PRAVICA JE NA NAŠI STRANI - POGUM

POD ČRTO

Sestreljeni bombnik je ležal na oni strani močvirja. Letalo se je globoko zarilo v razmočeno zemljo. Pilot je ležal mrtev preko volana, njegov obraz je imel pošastni izgled.

"Nedelja je, mogoče je bil zmenjen za nocoj s svojim dekletom", je dejal eden izmed vojakov. "Tako mlad je, ampak poljubil ne bo nobene več". "Mogoče" se je oglasil drugi "je njegova bomba raznesla nekoga, ki je ravno objemal svojega dekliča."

Komandant nas je v majhnih skupinah razposlal po razsežni hosti, da najdemo ostale sovražne letalce, pet ali šest jih je odskočilo s padali. Moj vodja patrole je bil kaplar Striko. V temni jutranji sivini smo rinili v goščavo, spodtikali se ob koreninah in trgali hlače ob trnju. Jutranja zora se je konaj slutila na obzorju.

"Ali si mu pogledal obraz?" sem vprašal, "strah in groza". "Prav mu je hudiču švabskemu. Škoda, da si ni vseh šest raztresnilo butice ob srbski zemlji." "Zakaj škoda? Če jih polovimo so ravno tako neškodljivi, kakor če bi jim možgani viseli po vejah. Kaj nam koristi njihova smrt?" "In kaj nam koristi njihovo življenje? Te proklete beštije! Ne, že vem kaj bom storil, če mi en sam pride živ v roke."

Z grničevja smo se počasi dokopali obširnega travnika. Tla so bila mehka in mokra. Bilo je precej hladno.

"Neumnost" sem dejal, "bojujemo se zato, ker smo proti ubijalcem. Mi sami vendar ne moremo biti ubijalci, če pa smo, se od njih v ničemer ne razlikujemo."

"Ti tako govoriš, budalo. To so prazne besede. Ampak jaz sem jih videl. Bil sem šofer v Sarajevu, ko so prišli. Pobrli so mi avto in me prisilili, da vozim nekega švabskega zelenca. Povsod so me vlačili, dokler se mi ni posrečilo, da jo ubrišem med četnike. Videl sem jih. Ampak tega ni za povedati. Ni besed, to so beštije. Ne slabši so od živali. V Mostaru so Jugoslovani, ki se niso udali, obstreljevali kolono, s katero sem vozil švabe, iz neke hiše. Iz katere niso točno vedeli. Pa to jim tudi ni bilo dosti mar. Izbrali so eno in pognali vse stanovalce na streho, može, žene in napol odraslega otroka."

Striko je za hip utihnil.

"... in potem so jih prisilili, da skočijo na cesto. Hiša je bila tri-

nadstropna. Nisem mogel gledati. Slišal sem samo obupne klice in udarce, s katerimi so ljudi gonili preko strešnega porobka. In slišal sem tudi zamolkle udare nesrečnih teles na cestnem asfaltu. Nobenemu niso prizanesli. Tudi otroku ne. Slabši so od živali."

"Ja, take so napravili. Vsi pa niso taki. Pobiti je treba tiste, ki so jim ukazali, da morijo. Ne pa tistih, ki vršijo svojo dolžnost iz strahu."

"Dolžnost? Ne! Te beštije delajo to s satanskim užitkom. Na Drini so dva dni zastonj poskušali zavzeti neko jugoslovansko postojanko. Ko jim je prišlo na pomoč težko topništvo, so se naši unaknili, drugi pa so se udali. Nemški komandant, golobrada svinja, je bil strašno razpaljen, ker so drugi nemški oddelki že davno prekoračili reko. Med ujetniki je bilo nekaj oboroženih civilistov, ker ob mobilizaciji ni bilo mogoče dobiti dovolj uniform. Komandant je postrojil ujetnike na obrežju. "Četniki" je dejal "srbski psi, za vas je škoda nabojev." Z lopatami so njegovi ljudje pobili civiliste in jih vrgli v Drino. Napol omamljeni so poskušali, da se rešijo, švabske beštije pa so se smejale, ko so se potapljali.

Še več drugega sem videl. Ampak to je tako težko pripovedovati. Kako so jih trpinčili, sramotili in poniževali, da iz njih izvlečejo besedo odpuščanja, in ko so tudi to dosegli so jih vseeno postrelili. Slabši so od živali."

Molčal sem.

Dospeli smo v močvirje. Megla je ležala nad vodo. Po ozki blatni stezi smo le počasi lezli dalje. Noge so nam bile mokre do gležnjev. Bili smo vsi presneto slabe volje.

Skozi poseko se je megla za trenotek razčistila. "Pozor", je zašepetal Striko. Strgali smo puške z ramen. V rahlih obrisih smo razpoznali belosivo površino napol razstrganega padala v vejah mogočnega hrasta.

Puško na "gotovs" smo se polagoma vlekli dalje. "Če visi švaba na padalu" je dejal Striko, "ga ustrelim kot steklega psa".

Privlekli smo se do poseke. V vejevju stoletnega hrasta je viselo truplo človeka.

Kaplar Striko je bil vođa naše patrole. Sedaj ima on besedo. Čakal sem njegovega povelja, ali je molčal.

"No" sem dejal.

Zamaknjen je gledal v vejevje. Zdelo se je, da čujemo narahlo stokanje.

"Ti ostani tu na gotovs" mi je zapovedal Striko, "grem pogledati in če se kaj zgane, pritisni. Jadna mu majka, ko mi pride pod roko."

Pritisnil sem puško k licu, medtem je Striko s puško pripravljeno na strel, lezel k hrastu. Truplo v vejah se ni zganilo. Striko je poklical Nemca. Ta pa je ostal nem in negiben. Ali je nezavesten?

Striko je obesil puško na vejo, potegnil nož iz žepa, ga vtaknil za opasač in splezal na hrast.

"Striko", sem zaklical in stekel k drevesu.

"Ostani, že sam opravi!" mi je zaklical. Dosegel je Nemca v vejevju in izvlekel nož iz opasača.

"Striko", sem ponovil. V tem trenotku se je Striko nagnil nad obraz Nemca in s krepkim zamahom prerezal padalo. Stopil je za vejo niže tako, da je mogel padalca natovoriti na ramo in počasi plezal navzdol; skrbno je z levico odklanjal veje, ki so bile v nadlego njegovemu tovoru.

"Pazi" je dejal, ko sem mu pomagal položiti truplo na zemljo. "Je ranjen". Izpod vratu je Nemcu polzela kri. Skozi poseko sva nesla truplo na pot. "Pazi" je dejal Striko, ko sva ga položila v travo poleg poti. Vzel je obvezo iz žepa in pretrgal omot. Prerezal sem obleko padalca in se nagnil nad njegovo srce. Bil je še gorak, ali srce mu ni več bilo.

"Mrtev je".

Striko je molčal.

Umazana voda iz močvirja je nemarno zavdajala.

.....

Ko smo prispeli v taborišče in se vsedli okrog toplega ognjišča, iz katerega je prijetno dihtela topla črna kava, smo hiteli drug drugemu pripovedovati sveže doživljaje. Prva skupina je ujela dva letalca in jih predala komandi. "In vi?" so vprašali. "Enega!" "Kaj ste napravili z njim?"

Striko je dvignil napolnjeno čašico slivovke, jo izpil v dušku. "Kaj naj bi napravil z njim?" je odgovoril.

Vsi smo molčali. Pogledal sem Strika. Krepko je zahrčal, da spravi okus slivovke z goltanca. Njegov obraz se ni spremenil.